locis ſacris pluſq̃ȝ in ꝓphanis Dixerũt alij
q̄ orat̄iões eccl'ie omnes pollute ſunt ꝑ ſy
moniam. Dixerũt alij vt begardi/non eſſe
vocaliter orandũ/ſed mentaliter tm̃.in q̃/
dam libertate ſpũs quã dicunt non ſubijci
p̄ceptis diuinis. Sed et errores alios q̄s
omnes denumerer:ꝑpter qd̄ redditur apd̄
deũ inefficax oratio quã in fide fieri debe/
re tradidit Jacobꝰ.poſtulet inquit in fide.
❡ Hic late pꝫ materia grandis/taȝ ſup fa
cto dn̄i noſtri pape q̃ȝ ſup alijs.que ꝑ pn̄ti
iuſſus et obediens p̄tereo. ❡ Tandeȝ ſub
epilogo cõcludẽtes dicamus .q̄ aduerſus
omnes inſultus aduerſarie ptãtes.aduer/
ſus ſciſmata errores ⁊ ſcandala ſpũalis ne
quicie. Aduerſus deniq̃ȝ omnes laqueos
quos in via ꝑegrinatiõis noſtre abſcõdũt
ſupbi/efficaciſſimũ remediũ eſt hr̄e comi/
tem orõem/fide ⁊ ſpe ſubnixam ⁊ animatã
charitate. Nam hec eſt victoria que vincit
mundũ fides noſtra.a qua dirigit̄ oratio.a
lacer fidelis ⁊ volucer nũcius noſter ad de
um.cui dicebat fidelis rex Joſaphat.ij.pa/
lipo.xx. Cũ ignoramus q̄d agere debeamꝰ
hoc ſolũ habemus residui vt oculos nr̄os
ad te dirigamus ꝑ orõem ſcȝ que victrix et
dn̄a nature eſt. ❡ Sit igitur nũciꝰ iſte (in
xᵃ qd̄ p̄dictũ eſt) Agilis et expeditus bo/
nis aſſociatus.patiens ⁊ benignus.liber ⁊
non ſeruiliter alligatus. Amicabilis ⁊ mo
deſtus humilis ⁊ ſubditus Hec eni eſt grã
in xp̄o Jeſu qui ē deus bn̄dictus in ſecula

Sermo de ſpũſctõ

Spiritus dn̄i repleuit orbem
terrarꝫ. Sap.i. Hoc p̄clarũ
ſapientis eulogiũ.hoc inſpi/
raclũ ⁊ ꝓphatũ diuinitus ora
culũ/decantat in exultatione
cordis in iubilo vocis/ſancta mr̄ eccleſia:
recolens in ip̄o miſſarũ introitu ſtupendũ
nimis aduentũ dn̄i in orbem terrarũ.quã/
do apparuerũt aplis diſp̄tite lingue tan̄q̃ȝ
ignis.ſeditq̃ȝ ſupra ſingulos corꝫ ſpũſſcũs
quo repleti ceperũt loq̄ varijs linguis ma/
gnalia dei.put idem ſpũs dabat eloq̄ illis.
❡ Et o vtinã prẽs celeberrimi prẽs ⁊ frẽs
in eodem ſpũ nũc collecti.vtinã det eloqui
ſpũs iſte dn̄i/magnalia dei q̄ ſua ſunt.det
voci ſue vocẽ virtutis.qm̄ ip̄e cõtinẽs oĩa
ſciam hȝ vocis.q̄ inſpirati locuti ſunt ſan/
cti dei homines.q̄ dedit verbũ euangeliſã/
tibus virtute multa. Non enim vos eſtis
qui loquimini dicebat xp̄us aplis.ſed ſpi/
ritus patris veſtri qui loquit̄ in vobis.
Cadat o vtinã mõ ſicut olim in eccĩa pri/
mitiua dũ Petrus loquerer̄ apud Corne/
liũ cadat ſpũſſanctus ſup oẽs audiẽtes ver
bũ.q: niſi ſpũſſctũs cordi aſſit audientis.
ocioſus eſt ſmo loquẽtis ait Greg.at Au/
guſti. Cathedram in celo tenet qui corda
docet. Repleat igitur totã domũ iſtã i q̄ ſe/
dẽtes eſtis vos aplici viri.vos in eodẽ ſpũ
cõcorditer adunati. Adunati inq̃ȝ. Et non
ne cũ Maria mr̄e Jeſu: ❡ Audebimꝰ ne
virgo ſacratiſſima dicere/te pn̄tialiter hic
adeſſe.vbi filius tuus nr̄ emanuel ſe teſte ẽ
vbi ſpũs eiꝰ adeſt in medio: Ades vtiq̃ȝ et
ſi nõ forte corꝑali dim ſione q̃ȝq̃ȝ hoc inui
ſibiliter agere põt corpus gl'ioſum ꝑ agili/
tatis ⁊ ſubtilitatis dotes. Ades ſpũali ſup
nos influxu ⁊ intuitu .cõuertens ad nos il
los tuos miſericordes oculos.ad quam ſu
ſpiramus gemẽtes et flẽtes in hac lachry/
marũ valle implorãtes aduẽtũ ſpũſcti in
nos ⁊ ſup nos hodie.mediante te virgo mi
ſericordiſſima.quã iõ ſanctuſſpũs nedum
ad ſufficientiam vel excellẽtiam ſed ad exu
berantiſſimam ⁊ fontalẽ redũdantiam im
pleuit vt ipam in nos alios refunderes.qd̄
vt fiat te ſalutamus exorantes.et exoramꝰ
ſalutãtes ꝑ illud angelicũ. Aue grã plena.
❡ Spũs dn̄i repleuit orbẽ terrarꝫ. Ad io/
cũdiſſimam hanc ⁊ diuinã ſapiẽtis vocem
ad hoc eccleſie carmẽ ameniſſimũ.ad ſono
riſſimam hanc ſuauiſſimamq̃ȝ totiꝰ orbis
armoniam:ſacer iſte cetus.ordo iſte deuo/
tiſſimꝰ/nũquid nõ aſſurgere dȝ in anago/
gicos mẽtis exceſſus/in ſecretos cordis iu
bilos/cũ exultabũdo quoq̃ȝ carnis tripu/
dio: Qm̄ hec eſt dies quaȝ fecit dn̄s.exulte
mus ⁊ letemur in ea. Et certe dignũ eſt vt i
ſolennitate ſpũſcti/oĩs ſpũs laudet dn̄m.
laudet ⁊ moduliſet in organis/h̄ ſpũali fla
tu repletꝫ.pulcra varietate ſonantibꝫ ꝑ di/
ſtinctiõem donorꝫ meritorꝫ ⁊ virtutũ qua/
ſi totidẽ fiſtularꝫ. Itaq̃ȝ btũs ppl's qui ſcit
iubilatiõem laudẽ ⁊ exultatiõem ❡ Fallor
ſi hoc nõ intẽderit p̄fatio q̄ de xp̄o dr̄:q̄ aſ/
cẽdens ſup oẽs celos ſedẽſq̃ȝ ad dexterã di
pr̄is/pmiſſum ſpm̄ſctm̄ hodierna die i fili
os adoptõis effudit. Quaꝑpter pfuſis gau
dijs totꝰ in orbe terrarꝫ mũdꝰ exultat Qua
re:q: pleni ſunt celi ⁊ terra maieſtatis gl'ie
ſpũſcti. Hinc celũ laudibꝰ intonat. mũdꝰ

exultans iubilat. gemens infernus vlulat.
Accipimus in hac armonia/ iuſticiã ꝑ te
nore in inferno q̃ gemens vlulat. mollē cã
tum ſeu diſcãtũ mie in celo qḋ laudibꝫ ito/
nat. cõtratenorē vero velut ex vtroqꝫ ↄpo/
ſitũ/ dũ hic mũdus exultãs iubilat cũ ꝓpha
dicēte. Miam ꝛ iudiciũ cãtabo tibi dñe
Tale nos hodie carmē canere ↄuenit dũ ꝑ
inauditũ ſeculis. mie in electis/ et iuſticie ĩ
reprobis/ miraculũ ſpũs dñi repleuit orbē
D terrarũ. ¶ Et animaduertat ꝓcor vr̃a bea
titudo. qm̃ ſpũs iſte dñi q̃ repleuit orbē ter
rarũ. ſpũs eſt huius ſacri cõcilij. Grandis
plane dignitas admirãdaqꝫ ſublimitas vt
eodē ſpũ vniat̃ formet̃ viuat et vegetet̃ hec
ſacroſctã ſinodus eccĩam repñtans. q̃ ſpũ
cõnecti dicunt̃ in vnũ pater ꝛ fili⁹. Sꝫ ve/
re ſic decebat vt xp̃i ſponſi et eccĩe ſpõſe ſue
eſſet vnus ſpũs. Maior enĩ adheſio vel in
timior qualis eſſe põt. qꝫ ſponſe ad ſpõſuꝫ
Dicit aũt Apl's ꝙ q̃ adheret deo/ vn⁹ ſpũs
eſt cũ eo. Deniqꝫ primitiuã eccĩam deſcri/
bens Lucas Multitudinis inq̃t creden/
tiũ erat cor vnũ ꝛ aĩa vna ĩ dño. Quid plu
ra q̃rim⁹. cũ orauerit prēm q̃ non exaudiri
neq̃t. vt credētes in eũ/ eſſent vnũ. ſicut ipe
et pr̃ vnũ ſũt. Sũt ãt vnũ ĩ ſpũſctõ. qꝫ ñ
oĩno ſil'r ad credentes ¶ Hic eſt ſpũs ille
dñi q̃ repleuit orbē terrarum. repleuit ſane
mox vt in principio fecit deus celũ ꝛ terrã.
qñ ſpũs dñi ferebat̃ ſup aq̃s nõ excluſus vł
elatus. qñ intus fouebat ſcḋm aliã tranſlatõ
nem nõ incluſus vel artatus. Neqꝫ enĩ q̃c/
qꝫ ſubſiſtere põt qḋ nõ repleuit ſpũs domi
ni ꝑ eēntiã potētiã et pñtiam. Hoc hꝫ arti
culus ꝑſius cõdemnat⁹. ꝙ cã prima ſit re/
motiſſima ſic ꝙ nõ ꝓpinquiſſima error. ¶
Quãuis inſup opa trinitatis. ſint indiuiſa
nõ quidē ad intra (vt Johes andree ſumit
ꝑ argumēto ꝓceſſiõis ſpũſſcti ab vtroqꝫ) ſꝫ
ad extra. nihilominus cõpleta formatio re
rũ. mod⁹ et ornat⁹ eaꝝ. aꝓpriat̃ ſpũſctõ. ꝑ
qꝫto diuia bonitas tanqꝫ cã finalis q̃ prin
cipaliſſima cãꝝ eſt/ mouit ad rerũ creatio/
nē vt in eis ſeſe diffunderet. Eſt enĩ bonuꝫ
ſuĩp̃ius diffuſiuum Hinc Job ait. Spi
ritus dñi ornauit celos cõcorditer ad pſal
miſt. Verbo dñi celi firmati ſunt. Sequi
tur. Et ſpũ oris eius oĩs virt⁹ eoꝝ ¶ Hoc
vidit diuinus Dioniſius qui ordinãs no
mina dei ꝑ reſpectũ ad creaturas poſuit bo
nũ qḋ aꝓpriat̃ ſpũſctõ/ eſſe primũ nomen
dei: et prius collocauit qꝫ nomē hoc ens.

Hoc et Plato/ et multi poetarũ theologi/
ſub q̃dam inuolucro ſomniaſſe vident̃ dũ
dixerũt cũ virgilio (ſi bñ memini) Princi/
pio celũ. ¶ Grauiſſima ꝓrſus hec ſpecula/ I
tio etiã ꝑhantiũ. ꝑſcrutari queãdmodũ de
ſpũs dñi repleuit orbē. At uero longe grati
or diuinior atqꝫ ſublimior offert̃ cõſidera/
tio ſi de opibꝫ creatiõis ad recreatiõis opa
tionē vertit̃ mētis acies. fidei lumine bene
colluſtrata purgataqꝫ. Illic offert̃ celeber/
rimũ ſolēnitatis. hodierne myſteriũ. q̃ nul
lũ ſtupore mirabili⁹. nullũ ſalubritate fru/
ctuoſius ꝛ efficati⁹ excogitari põt. qñ ſpũs
domini repleuit orbē terrarũ. hoc ē ꝑ figu/
ram quado repleuit hoies orbē terrarũ in
habitãtes. cõtinēs ſcꝫ ꝑ cõtento. vel loc⁹ ꝑ
locato. Quanqꝫ et hoies hmõi nõ ĩ ↄueni
enter dici poſſint orbes terraꝝ multis ſili/
tudinibꝫ Sed ex hac noĩatim/ ꝙ egredien
tes a deo ꝑ creatiõem ꝛ recreatiõeꝫ: rurſus
a ſeipis ꝛ oĩbꝫ creaturis/ in deũ qui ē alpha
et o principiũ et finis/ reuertant̃ ꝑ cogniti/
onē ꝛ amorē. Ob talē vero circulũ vł orbē
intelligibilem/ quis nõ recte noĩauerit ho
mines iuſtos/ orbes eſſe: Et quidem terre
nos q2 cũ ſpiritibꝫ ſuis hñt corpi qḋ terre
nũ terrã inhabitat. Vel iõ certe noĩant̃ or/
bis terrarũ ꝓpter virtutis ſtabilitatem et ꝑ
mptitudinem obedientie. Firmauit enim
de⁹ orbem terre qui nõ cõmouebit̃. ecce ſta
bilitas. Et de rotꝭ volubilibꝫ ezechiel dicit
ꝙ vbi erat ipet⁹ ſpũs/ illuc gradiebãt̃. Ec/
ce obedĩa. Alludit his Orati⁹ di. de viro ſa
piente/ ꝙ eſt totus teres atqꝫ rotũdus. De
niqꝫ ſicut hõ dr̃ oĩs creatura/ dr̃ creatã mũ
di. dr̃ microcoſmus ſic eũ noĩare orbeꝫ ter/
rarũ fas putam⁹ ¶ Deſcripſit pulcerrime
Boe. ꝑdictũ orbicularem circulũ intelligi/
bilem/ de egreſſu creaturaꝝ a deo. et de re/
greſſu rurſus ad ipm. dũ cecini. Repetunt
ꝓprios queqꝫ recurſus redituqꝫ ſuo ſingula
gaudent. nec manet vlli traditus ordo. niſi
qḋ fini iunxerit ortũ/ ſtabilemqꝫ ſui fecerit
orbem. Cadit rurſus in eãdem ſnĩam alte
ro carmine. Nã in rectos reuocãs itus. fle/
xos iterũ cogat in orbes. Que nũc ſtabilis
cõtinet ordo. Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis cõis amor Repetuntqꝫ bo
ni fine teneri. Q2 nõ aliter durare q̃ant ni/
ſi cõuerſo rurſus amore refluãt cãe q̃ dedit
eſſe. Iõ bene diffiniendo inquit Areſtote.
Bonũ eſt qḋ oĩa appetunt. ¶ Ceteꝝ vero
intelligibiles hoim ſpũs eo ꝑfectiorem ſui

faciunt orbem quo pfectius atq; diuinius
ſpirit⁹ vite eſt in ſeipis. tanq; in rotis. illis
ꝓphicis q̄ plene ſunt oculis intus et extra.
Intus p intelligentiam. extra p corporeā
ſanſatiōem. ¶ Deduxit hāc reductionē do
minus Bonauē. cardinalis in itinerario
ſuo/mentis in deū quo libello ⁊ autore ſuo
laus omnis terra īferior. ¶ Talis erat or
bis terrarū quilibet ex aplīs ⁊ diſciplīs ha
bitātib⁹ in vnū cū mlīerib⁹ ⁊ Maria mr̄e
Jeſu. qn̄ verificatū eſt illud dn̄i p Johelē
Et q̄ dē in nouiſſimis dieb⁹/effundā de ſpi
ritu meo ſup oēm carnem ⁊ ꝓphabūt filij ve
ſtri ⁊ filie vr̄e vtriūq; notat ſexū. Verificatū
eſt item illud ſapiētis p themate ſumptum
Spūs dn̄i repleuit orbē terrarū. Cui⁹ re/
pletiōis ſenſibile fuit ſignū/doctrina ligua
rum p eūdē ſpm̄ collata. de quo ꝓximus ſb
ditur. Et hoc qd̄ cōtinet oīa ſciam hab; vo
K cis. Nam eo replente/voces diuerſas into/
nant. fātur dei magnalia. ¶ His ita quaſi
ꝓhemialiter et lr̄aliter elocutis ꝓuſq; ad vl
teriora pgat ſmo vnū velut incidēter decū
rus ſum q̄ reuerēdiſſimū prēm doctorē in
cōpabilē ac pceptorē meū pcipuū dn̄m car
dinalē cameraceñ. excuſata deſidioſa vl' vi
cioſa ꝓpoſiti mutatione. et exiguitatē meā
releuata temeraria pſumptiōe. Aſſignat⁹
fuerat itaq; eidē. R. p. ſmo pn̄s. Accepta/
uerat. cōpilaueratq; ip; ex integro et iā me
morie cōmendabat. dū febris valida ſic eū
corripuit. vt in lectū ⁊ in medicos deciderē
¶ Juſſit igitur (ſunt eni petitiōes ſue/iuſ/
ſio mihi) Juſſit vt ſuccederē loco ſui. Par
ui. licet impar virib⁹. nō in mea/ſed inobe/
diētie virtute/⁊ in vr̄e btitudinis expta be
nignitate. ⁊ in affluētiſſima ſpūſſcti boni/
tate/ſpem reponens q̄ iubēs pollictus eſt.
Aperi os tuū ⁊ implebo illud. Obedierat
qui dixit Os meū apui. nec fruſtratus ē. q̄r
ſequit̄ ⁊ attraxi ſpm̄. ¶ Porro nihil ex in/
tentione/qd̄ vel ptialitatē vel offenſionem
ſonet ꝓpono dicere ne id q̄d nullo tp̄e licet
fieri. Abūde ſatis eſt ad loquēdū/ſolennita
tis hodierne miſteriū grāde. qn̄ ſpūs domi
ni repleuit orbē terrarū. ¶ Et bene ſpirit⁹
dn̄i. nō ſpūs mūdi. nō ſpūs carnis. nō ſpūs
demonis. q̄ ſunt tres immūdi ſpūs. quos ī
Apoca˚. Johes vidit egrediētes de ore be
ſtie/in modū ranarū. que garrule ſordide
turgideq; ſunt. Spūs inſup q̄ nō pmanet
ſup oēm carnē hoc eſt carnaliter viuentem
q̄r ſpūs eſt qui viuificat. caro nō pdeſt q̄c/
q̄; Spūs/quo deguſtato deſipit oīs caro
qui ſcrutat̄ etiā ꝓfunda dei ⁊ oīa dijudicat
Hic hodie ſpūs repleuit orbē terrarū non
qualicūq; ſed exuberātiſſima repletione
Inuenit̄ eni ſpūs dn̄i repletio multiplex ⁊
ſignanter triplex. ¶ Repletio ſufficiētie. q̄/
lis eſt in oīb⁹ ſpem fidem ⁊ charitatē habē/
tib⁹. Eſt etiā in puulis baptiſatis vel ī vte/
ro ſctificatis. quēadmodū Gabriel dixit d̄
beato Johe q̄ ſpūſctō replebit̄ adhuc ab
vtero mr̄is ſue. ¶ Altera eſt repletio abun
dantie vel excellētie. qualis fuit in btō pro
thomartire Stephano quē elegerūt aplī.
plenū fide ſapia ⁊ fortitudine. qualis reple
tionis pticipes ſunt pfecti et cōtemplatiui
¶ Demū repletio tertia eſt redūdantie vel
ſupeffluentie. qualē in ſupmo xp̄us hūit. q̄
niam in ipo habitat plenitudo diuinitatꝭ
corpaliter. Poſt ipm maria grā plena. Hie
ro. Ceteris p ptes dat̄. marie vo ſe infudit
plenitudo grē tota. vt a capite derinet̄ oīs
influxus vitalis ⁊ ſpūalis p mariā q̄ſi p col/
lū in cetera mēbra totius eccle. Hanc ꝓxim/
de repletiōem licet differēter. hodie ſuſcepe
rūt aplī. qn̄ repleti ſunt omnes ſpūſancto.
Tūc eni ſpūs dn̄i repleuit orbē terrarum.
Ad q̄d ita? Vt p redūdantiā ⁊ ſupeffluen/
tiam/in oēm terrā exiret ſonus eorū/et ī fi/
nes orbis terre verba eorū. ¶ Repletionē L
pmā opatur ſpūſſctūs. in actiuis incipien
tib⁹ ⁊ pficientib⁹. Et hec q̄ dē bona ſuffici/
enſq; eſt. Repletiōem alterā opatur ſpūſſā/
ctus in cōtemplatis ⁊ pfectis. et hec melior
excellentiorq; iudicat̄. Tertiā vo cōmuni
cat ſpūſſctūs viris heroicis ꝓpollentib⁹ et
exercitatis in vtraq; vita actiua ſil' et ꝯtem
platiua. q̄b⁹ nō tollit actio cōtemplationē
nec actiōem cōtemplatio phibet aut refu/
git. Hec ē optima repletio ſupeffluenter ac
redūdanter in alios deriuata. Ad imitatio
nē angelorū q̄b⁹ hoc inſigne eſt. q̄ in eis nō
obſiſtit theoria iugi miſterio. cōtemplatio
ſc; actiōi. Immo vo cōtēplant̄ eo attenti⁹
artē pmā. q̄ ſm illā hn̄t exēplariter opari ¶
Exēplū de ſcriptore ⁊ exēplari libro ⁊ luce.
Hinc in ſcala Jacob viſi ſunt angeli aſcē/
dētes p cōtēplatiōem ⁊ deſcēdētes p mini/
ſtratiōem. Et qm̄ hierarchic⁹ ⁊ ſublimis p̄
latorū deo amabiliū ſtat⁹ exigit repletionē
hmōi pfectiſſimā ⁊ optimā. d; eni (dicente
Greg.) platus eſſe actiōe pcipuus ⁊ p̄ cun/
ctis in cōtēplatiōe ſuſpēſus. vt ſit ambide/
xter vt Aiot. ¶ Dicamus aliq̄ de repletiōe

tali que contemplationem pariter et actióez
cōplectiť. vbi ɔtēplatio iā nō inſeqtur acti
onē. vt in ſue adqſiōnis ſeu generatiōis ꝓ
mordio. ſed ipa3 puenit iformat pturit ve
getat roborat dirigit ⁊ pficit. Neqȝ eni fal
lūtur ꝗ vitā actiuā in duos ſe cernūt ſtatus
aut gdus. Quoꝝ alter eſt pui⁹ ad cōtēpla
tiōem. et hic qdē impfect⁹ ſolicit⁹ anxi⁹ ⁊ tur
bidus. iuxta illud. Martha martha ſolici
ta es ⁊c. In altero aūt reqes qdā pax ⁊ trā
quillitas ex cōtēplatiōis ſapide cōdimēto
et ex influxu eius cōtinuo/repiť. Ita vt in
ſpū lenitatis/agit oīa/doceat ⁊ corrigat oīa
q2 nihil de radice amaritudinis ē in corde
ſicut ē dū in ſpū vehementi conteruntur na
ues tharſis. Hic h3 veritatē. illud Grego.
Prudentiſſimū verbū. vera iuſticia ɔpaſſi
onē h3. falſa indignatiōem. Talē habu
iſſe repletiōem apl'm. colligim⁹ ex ep'lis et
actib⁹ ſuis. Couerſatus ſum ait inter vos
in omni humilitate lachrymis ⁊ māſuetu
dine. ſcio abūdare. ſcio penuriā pati Et ite
rū. oib⁹ oīa fact⁹ ſum. Qui et ſuadebat gau
dere in dño ſemp. et nihil ſolictos eſſe. qua
ſi triſtes. ſp aūt gaudētes. vt ſit in aduerſis
et pſpis idē vult⁹ idē anim⁹. quēadmodu3
de Socrate pdicabāt.

D ¶ Dearticulabitur

aūt id qd reliquū ē ſmonis. in triplicē cō
ſideratiōem. Prima loquiť de mō q̄ p ſpi
ritūſctm̄ cōicať repletio. ſcda loquiť qlr ſic
ex ſpūſcti repletōe cōtēplatio. tertia loque
tur quēadmodū plenitudinē cōtēplatiōis
cōſeqtur comes actio. ¶ Prima cōſidera.
¶ Spūs dñi dū replet hoiem incolā orb
terrarū/facit hoc nō quadā naturali neci
tate. ſed gratuito ſpōtaneoqȝ volūtat3. atqȝ
libertatis arbitrio. ¶ Docuit h xps q̄ Ni
codemo loquēs dixit. Spūs vbi vult ſpi
rat. Et apl's poſtq̄ dixerat q diuiſiōes grā
rū ſunt. diuiſerās eas ſubdit. Hec aūt oīa
opať vn⁹ ⁊ idē ſpūs. diuidens ſinglis put
vult. Itaqȝ deus ſicut dicit Job lumen te
net in manib⁹. claudēs et apiens put vult
qui cui⁹ vult miſereť ⁊ quē vult indurat. h
eſt induratione pmittit. Neqȝ enim q̄ſq̄ȝ di
cere pt Cur ita facis/etiā ſi pierit nationes
qs fecit. cui eſt p ratione volūtas. qui oīa
q̄cūqȝ voluit fecit i celo ⁊ in terra ⁊c. ¶ De
fecit ad hui⁹ ɔſidatōnis impſcrutabilē ab
yſſū/oīs pene phoꝝ aſtrologoꝝ epicureoꝝ
ſtoycoꝝ/imo ⁊ pipateticoꝝ pſcrutatō. dicē

tium/vel deū nō eſſe. vel ñ curare res extra
ſe. vel agere neceſſitate nature ſicut ſolem ⁊
ignē. Quid idcirco mirādū. ſi deū nō ſicut
deū glificauerūt. neqȝ grās egerūt ſi nō ſpa
uerūt ab ipo p orōes al'qd ſuffragiū neqȝ
p lachrimas. Hoc ei fatuū h anile h deliꝝ
iudicabāt. Docet hoc orō catbonis apud
ſaluſtiū ¶ Hoc aūt a nrē ⁊ vere religionis
abhorret traditiōe q̄ totiēs monet. Venite
adorem⁹ ⁊ pcidam⁹ añ deū. plo. co. do. Et
iterū. Sacrificiū deo ſpūs cō. cor ⁊c. Tali
bus eni lachrimarū hoſtijs placať de⁹. Re
ferť in vitaſpatrū de illo machario anacho
rita magno. q interrogat⁹ v bū a frib⁹ inge
muit dicēs. Plorem⁹ frēs plorem⁹ vbi la
crime purgāt pctā. ne illic plorare cōtingat
vbi lachrime exurēt corpa nrā. Impoſſibi
le eni oino eſt nō plorare. dicebat magnus
arſeni⁹ aut hic p pñtiā. aut illic p dānatōe3
¶ Porro teſte ap'lo. qd orem⁹ ſicut opꝫ N
neſcimus/ſed ſpūs eſt q orat ad deū p nob
gēitib⁹ inenarrabilib⁹. glo. orare facit. Ad
quid ita? Nimirū vt p pfundā hūilitatem/
reddat aīam/ſuꝑius capacē. Sup quē re
quieſcet ſpūs me⁹ q̄rit dñs: niſi ſup hūilē ⁊
quietū ⁊ tremētē ſmones meos. Eſt aute3
humilitas hec. vt hec abyſſalis altitudo iu
diciorum dei honoretur caſto ſilentio i fi
dei ſimplicitate. quā h3 paupcula mlr pluſ
aliqñ q̄ȝ ſapiētes hui⁹ ſeculi. q perſcrutato
res maieſtatis opprimūtur a glā. ſic oclus
nicticoracis a clariſſima luce ſolis ſi cerne
re cōtenderit/retūdiť cecaťqȝ ¶ Cur illum
impleat. illū nō impleat. noli q̄rere ſi nō viſ
errare. nōdū impleris/ora vt impleariſ. Nā
qui vult eſſe pticeps optimarū dei donati
onū/opꝫ orōib⁹ reduci. vt in bonoꝝ prin
cipiū. Ipe quidē oib⁹ adeſt. nō aūt omia ei
aſſunt Tunc aūt ei aſſumus cū caſtiſſimis
orōib⁹ inuocātes/reuoluto aīo ꝓpinq̄mus
Ho c diuin⁹ dioniſius exēplificat de cate
na itelligibl' ptēſa in celū. ⁊ de corda nauis
herēte litorib⁹. p quā nauis ad litus nō lit⁹
ad nauē deducit. ¶ Vult igiť aliqs repleri
ſpūſctō? Vult exiſtimo Aſcēdat exēplo ſā
ctoꝝ in ſupiora dom⁹. in cenaculū grande
ſtratū. hoc ē in apicē mētis ſue. claudat fo
res. oſtia ⁊ feneſtras ſenſuū p q̄s mors aſcē
dit. Colligat in vnū vires ſuas oēs. ſedeat
quieſcēs. pſeueret orās. recogitet cū ꝓpheta
oēs annos ſuos in amaritudine aīe ſue cū
ſpe ſalutis/cōſequēde. Sic eni orat cū ma
ria q amarū mare ⁊ q mr Jeſu mr ſalutis

nominatur. Fiat repente de celo quaſi ve-
hemens ſonitus diuinoꝝ iudicioꝝ. qſi ter
re faciēs. vt a timore dei cōcipiat ſpūs ſalu
tꝫ. vt deniq; ſō ſupmiſſo igne/ fiat inflāmatū
cor et renes carnaliū affectionū/ cōmutent
in deſideria fruentia fluentoꝝ ſupnorū fō
tis vite. Quiſquis ſibi receptaculū tale pa
uerit/ replebit eū mūdans diuinitas deita-
D tis. ¶ Atuero mirabile nimis eſt ꝛ neſcio/
ſi magis intimo guſtu ꝛ expimēto cogno-
ſcibileq; explicabile verbo. qua rōe fieri pt
vt ſpūſſctūs pueniat aīam quā repleturus
eſt. nō puentus ex opib; vel meritis. quoni
am nō ex opib; ſed ex vocāte dictū ē Jacob
dilexi. Eſau aūt ſp odio habui. Jpāꝫ nihil
ominus aīam cohortant ſcripture ſacre. vt
ſe pparet. vt ſe diſponat. vt faciat qđ in ſe ē.
pdictis ꝛ ſilib; modis. orādo. lachrimādo.
gemēdo. velut aliqđ opet ad ſpūſſcti ſuſce-
ptiōem. Nā ꝛ dei coadiutores eſſe tradita-
plus. Et certe ſi nihil prſus coagit arbitri-
um. vñ meritū ¶ Fatendū eſt pleue coagit
p cōſenſum ſpontaneū/ obediētē pmoniti-
oni ſpūſſcti. ſed vt ita coagat ꝛ obediat hoc
iam nō ex ſe eſt ſine grā. ſed qꝛ grā pnentuꝫ
eſt ꝛ p eā ſalubriter tractū. Nec tñ iō minꝰ
ad meritū deputat aīe cōſenſus hmōi/ ſicā
criter arguit. Proſp ꝯtra caſſianū/ dū ē iſte
cōſenſus viuificatus ꝛ formatꝰ a grā. q̄to ſi
p impoſſibile ꝯſenſum hūc ex puris natu-
ralib; elicuiſſet ſine grā. imo placētior ꝛ ac
ceptior tāto eſt deo cōſenſus talis. q̄to deꝰ
in eo magis inuenit munꝰ ſuū qđ acceptet.
ſicut bñficians nō iō minꝰ. ſed plus amat
bñficiatū. Aīa pinde reddit hūilior ꝛ deo g
tior. ex ea cōſideratione ꝙ q̄cq̄d hꝫ meriti/
pueniente grā donat ¶ Quo cōtra ſtultiſſi
ma eſt pſumptio putantiū ſe puenire deū/
ipmq; velut obſeq ſeruiliter ad hoīs actio-
nem. Error iſte fuit pelagionoꝝ. ꝛ oīm ē q̄
ſapiētes ſunt in oculis ſuis. q̄ terrena ſapi-
unt. nec iſta pcipe q̄ dei ſunt pūt. niſi docu
erit ꝛ repleuerit eos miſericorditer ſpiritus
dñi repulſo ſpū tumido mūdi. ¶ Demus
q̄ſo ſalutē nrāꝫ nō nob ſed deo qꝛ ſi fec nos
ꝛ nō ipi nos in eſſe nature dicēte pſalmiſta
nō minꝰ cōfitendū eſt de eſſe grē qđ ē recre
atio q̄dā. Docet hoc orō pſalmiſte. Emit.
ſpi. t. ꝛ crea. ꝛc ¶ Scādaliſant aliūde ho-
mines q̄les pdiximus carnales filij huiꝰ ſe
culi. qꝛ nō rapiūt ꝙ hmōi puentio non tol
lat libtatē atq; neceſſitatē. Aut quin ī deo
ſit inuenire viciſſitudinis obūbratiōeꝫ aut
pſonaꝝ acceptiōem vel inefficaciam opa-
tionis. dū a puentiōe reſilit q̄s ꝛ peccat. In
ducūt pterea illud Augꝰ. ꝙ deus ſic res ad
miniſtrat vt eas ꝓprios motus agere ſinat.
Liberū arbitriū cur ab hac lege in q̄ñ di
cetur exemptū? Nec exēptū eſt fatemur. q̄n
ſinat ipm agere deus ꝓprios motus ſue lib
tatis. imo tanto liberius ꝛ efficatius ſinit.
q̄to ipm ampliori puenit grā. viuificat in
format corroborat ꝛ languiduꝫ erigit ꝛ ſa-
nat. Puto (exempli gratia) ꝙ dū egrotꝰ hō
ſanatur a deo: nō idcirco deū eū ꝓprios mo
tus agere nō ſinit. ſed ad eoſdem aptiorem
reddit. ¶ Addatur ad hec/ cōſideratio ſalu P
berrima ꝛ alta ꝙ in ordine ꝛ latitudine ſpi
ritualiū chariſmatū/ inueniūtur ꝓpij motꝰ
ſingularū virtutū ſuo mō diuiniori liberi-
ori ꝛ excellentiori quēadmodū ſuos motꝰ
habet naturaliū agentiū ordo. vt motus fi
dei eſt miracula agere. Si habueritis fidē
ſicut granū ſinapis/ diceretis. huic mōti trāſ
fer te ꝛ transferet. Mons ſpei liberationeꝫ
a dño recipe qꝛ in me ſpauit/ liberabo eum
Motus charitatis habere oīa que ſunt di
gratia. Amicoꝝ enī oīa cōīa ſunt vñ pr euā
gelicus ad ſeniorem filiū. Fili. omnia mea
tua ſunt. ꝛ tua mea ſunt. Et ita de reliq̄s v̄-
tutib; ſuo mō. cōcordantias omitto. Con
ſtat aūt ꝙ ſicut corpus ꝓpter aīam eſt/ non
ecōtra. ſic corpalis omnis iſte motus natu
raliū agentiū/ ordinatus eſt ſubiectus ꝛ ſb
ſeruiens ad agenda ſupnaturalia diuinoꝝ
chariſmatū. Qua in re pſpicuū ſit poriſma
ſeu corollariū pulcerrimū qđ nō turbat re-
rum ordinē deus. nec earū motus ſaltē o-
bedientiales impedit. dū ad fidem ad ſpeꝫ
ad charitatem iuſtoꝝ/ p vtilitate vel ipoꝝ
vel eccleſie/ miracula ſpūſſancti opat Sic
hodierna die factus repente de celo ſonus
ſic ignis p liguas ſuas diſptitus. ſic lingua
rum aplicaꝝ pus in eruditarū motos ī ſo-
nos varios. ſic eloquētie tanta viuacitas ī
eis/ vt multa milia hoim breui orōe vl ſer-
mone/ mox cōuerteret hō piſcator et ſine li
teris petrus. Sic cōſtantia tam admirabi
lis ꝛ ebrietate ſimillima. dum ibāt apoſto-
li gaudentes a cōſpectu concilij qm digni
habiti ſunt p noīe Jeſu xpi contumeliā pa
ti. Sic deniq; ſtupendū illud vincēs oēm
admiratiōem miraculū. qꝛ infra paucīſſios
annos omnem regioneꝫ q̄ ſub celo eſt a ſol
ortu vſq; ad occaſum et ab aquilone ꝛ ma-
ri. puagati ſunt. tam ardenter q̄ efficaciter

homines pauciſſimi et ignobiles et iopes
replētes mūdum euangelio dei qꝺ erat le/
gibꝫ ꝛ moribꝫ inueteratis ſumme cōtrariū
iudeis ſcādalū ꝛ grecis ſtulticia ſicut Aug⁹
et Chriſ. elegāter exaggerant in cōfirmati
onem legis noſtre. Hec inqꝫ oīa ꝛ ſilia mi
racula ſi ad ſola corꝑalia reſpicias/ viden/
tur eſſe motui naturali cōtraria. Si ꝓ̄o na
turam cōparaueris ad grām/ iudicabis natu
ram vt ancillā/ grē ſicut dñe/ ordinabiliter
paruiſſe. Ordo qppe qualis alter rectior q̄
lis naturalior eſt/ qꝫ vt replente ſpūſctō or/
bem terrarū/ noua fiant oīa. nouus rex. no
ua lex. noua ſigna noua miracula : Inno/
ua ſigna. immuta miracula petit ſapiens.
Et in Apoc. dixit. Qui ſedet ī throno. ecce
noua facio oīa. ¶ Potuerāt ī lōgiſſimū ꝓ/
trahi. ſꝫ ꝓpoſiti memor/ ad alterā me tranſ/
fero cōſiderationem.

Q

Secunda cōſidera

¶ Spūs dñi dū replet hoīeꝫ incolā orbis
terrarū/ nō neceſſitate ſicut dictū eſt. ſꝫ ſpō/
tanea volūtate attollit ipm. vt in arcem cō
templatiue ꝑfectionis aſcēdat. ¶ Ipam ſi
quidē ſpūs dñi repletiōem cōſequit̄ libera
mentis eleuatio ſurſum ducens. Inſtar te
ſte Qui. de qua ferunt ꝙ repleta rore ꝛ ob/
ſtructa/ ſi ad feruidū ſolem expoſita ſit/ ſur
ſum abit. Myſtice. ros grā. Pondus meū
inqt Aug⁹. amor meus Illo feror quocū/
qꝫ feror. hoc ꝑfectū amoris pondus (ſi nō
potius leuitas dicēda eſt) emergere fac̄ ſpi
ritum a turbida fluctuantiū fantaſmatū et
exundantiū deſiderioꝝ carnaliū/ tetra cali
gine. vt ſupꝰas liber euadat ī auras. vt fera
tur ſuꝑ aquas cogitationū vagantiū ꝛ in/
ſtabiliū. ſomnioꝫ ſimiliū. vt eruat̄ de tene
bris ꝛ vmbra mortis. Ubi prius erat vin
ctus in mendicitate ꝛ ferro male cōſuetudi
nis ꝛ fomitis originalis ¶ Senſerat ex/
perimento felici repletiōem hanc ſpūs dñi
ſurſum agentē/ ipa mr̄ Auguſtini ſctā mo/
nica Hec aliqn̄ in eccīa ſcti Cypriani mar
tiris ſuſcepat ſacrā cōiem. in q̄ plenitudo
grē velut in ſuo fonte ſumit̄. tum ꝓtin⁹ cor
pore a terra leuato/ tales erupit in voces.
Volemus in celū. volemus in celū fideles
A qua dum poſtmodū quereret̄ qd ſibi vo
luiſſet hec inſolita clamoſitas ꝛ eleuatio.
Ipa vt erat tota colūbine ſimplicitatꝭ/ pie
benigneqꝫ rn̄dit. Et qd vultis. qd queritꝭ:
Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt in deū vi

uum Congruit id qꝺ ſequitur Altaria tua
dñe virtutū. ſupple cōtulerūt hanc eleuatō
nem ¶ Tale aliqd de ſctō Thoma referūt
cuius corpus etiam cōtemplatio leuabat
a terra. Sic in beatis pnīe ſpeculis maria
magdalena ꝛ maria egypciaca factū legim⁹
Quid ꝺ ipa noſtra iuuēcula tympaniſtria
Exultauit inqt. i. extra ſe ſaltauit ſpūs me⁹
in deo ſalutari meo. Sile aliqd ſenſit Au
guſtinus q̄ deo loquens cōfitebat̄. Intro/
ducis me aliqn̄ in affectū quendā inuſita/
tū valde. qui ſi ꝑficiatur neſcio quid erit ꝙ
iſta vita nō erit. ſed reſorbeor ¶ Hec eſt aſ/ R
cenſio in deū quā petebat q̄ dicebat Quis
dabit mihi pennas ſicut colūbe ꝛ volabo ꝛ
reqeſcam: Oro que ſunt penne tales : niſi
ipa cōtemplatio que deſcribit̄ a cōtempla
tiuo Richardo. qꝺ eſt liber mētis intuitus
in diuina ſpectacula cū admiratione ſuſpē
ſus. Uel vt Aug⁹ ait. Cōtemplatio eſt ad
dei inuiſibilia ſalubriter afficiens animū
mentis illuſtratio vel illuminatio. Uel vt
Hug. placet. Cōtemplatio eſt viuacitas
intelligētie. q̄ cuncta palam hñs apta viſi/
one cognoſcit. Un̄ eſt illud ſpūs oīa ſcru/
tatur. glo. ſcrutari facit. etiam ꝓfunda dei.
Ad qꝺ reducitur illud eccꝭ. Luſtrās vni/
ſa in circūitu celeſtiū ſcꝫ terreſtriū ꝛ inferno
rum ꝑgit ſpūs. Seqtur ꝛ in ſuos circulos
reuertitur. Hoc fit dū ꝓpriā ꝑuitatē defecti
bilitatemqꝫ cōſiderat ¶ Hanc cōſiderati/
onem ſeqtur lachrymoſa deuotio flāte ſpū
ſancto. Flam flauit ſpūs eius ꝛ fluēt aque.
In qbus aqs lacrimarū ſe lauat. balneat.
ꝛ baptiſat cōtemplantis aīa queadmoduꝫ
dixit ad aplos xp̄s. Uos autem baptiſabi
mini ſpirituſancto ¶ Et qm̄ nihil ita ani
mam lauat purificat decorat illuminat ꝛ e
leuat ſicut intima cōpunctiōis deuotio.
Ad hanc ſeqtur mentis illuminatio. noua
ua qdam neomenia iuxta illud yſa. Nō ab
ſcondā vltra faciem meam ab eis eo ꝙ effu
derim ſuꝑ eos ſpūm meū ¶ Hec aūt faci/
es dei plena grārū que eſt ſol iuſticie/ nulla
rōne videri pōt ſine delectatiōe qꝛ dulce lu
men ꝛ delectabile eſt oculis intellige ſanis
videre ſolē. Tunc ſentitur virtus ꝛ veritas
illius verbi. Spūs meus ſuꝑ mel dulcis.
Qꝺ ſenſerat ſapiens qui iocūdus exclama
bat O qꝫ bonus ꝛ ſuauis eſt dñe ſpūs tu⁹
in nobis. Tūc enī ſcḋm meliorem mētꝭ nr̄e ꝛ
rōis virtutem/ ineffabilib⁹ ꝛ ignotis/ inef/
fabiliter ꝛ ignote cōiūgimur ait Dioniſi⁹

Ineffabiliter q̄ delectamur dū fit ieffabilis
summe cōuenientis cōiūctio. ¶ Et quo/
niam eodem dicente Dionisio diuinus a/
mor extaticus est et pfecte amantem sui iu/
ris esse nō sinit. sed amati. ¶ Ad hanc dele
ctatiōem amorosam sequitur transforma/
tio. Exemplo auri ꝛ argenti qđ q̄dem du/
rū est ꝛ solidū. sed p virtutem ignis calesit ꝛ
liquescit ac in aliā mutatur māneriē. vt q̄s/
libet formam possit accipe. Exēplo pterea
ferri candētis qđ plicabile redditur: natu/
ram inducēs ignis. Exemplo rursus aeris
luminosi. Exēplū de gutta aq̄. q̄ multo vi/
no mixta cōuertitur in ipm nō placet. ꝓpter
errorem Almerici pisius damnati ꝛ aliorū
dicētiū aiam cōtēplantis in deū cōuerti. et
pdere iam eē qđ hēbat in ꝓprio genere ꝛ ha
bere solū esse ideale in deū. Itaq̄ nō h̄ mō.
sed poribꝰ fit in aīo transformatio q̄dam p
spm̄scm̄ sicut notat Apl's. Nos aūt reue/
lata facie gl'am dn̄i speculātes transforma/
mur a claritate in claritatē tanq̄ a dn̄i spū:
A claritate fidei/in claritatē cognitiōis. A
claritate rōis/in claritatē intelligētie. a cla/
ritate in intellectu/in claritatem expimētal'
noticie in affectu ¶ Deinde seq̄tur defectō
siue casus vel extasis. Exemplū de alauda
que qn̄ illuminaꝛ ascēdit. ascēdens cantat ꝛ
iubilat. cantās obliuisciꝛ sui. ꝛ tandē velut
stupida vel spasmata cadit. sic Dionisius.
Nos inq̄t castissimis cōtemplatiōibꝰ ꝛ di/
uinis splēdoribꝰ repleti sup apparentiam
radiorꝝ. in btis expimētis p excessum men
tis deficimꝰ. Cōcorditer ad psal'. Defecit i
salutare tuū aia mea. Et iterꝝ. Defecit caro
mea ꝛ cor me. de. cor. mei ꝛ ps mea deꝰ i eter
nū. Et in psa. Miranꝛ ꝛ deficiūt Alia sūt
sine nūero. Hec est pciosa in cōspcū domi/
ni mors sctōꝝ eiꝰ quā obtinere balaā nisꝰ
est dicēs. Moriaꝛ aia mea morte iustorꝝ. o
bōa mors. suspirat Bern. q̄ vitā nō aufert
sed mutat in meliꝰ. Qn̄ eni formidaꝛ luxu/
ria/vbi nō sentiꝛ vita: Quō hꝫ peccādi po
tentiā. q̄ trāscēdit peccādi cōsuetudinē. Ex
cedere q̄ppe aiāꝫ etsi nō a vita saltē a sensu
vite necesse est. vt nec vite tentatio sentiaꝛ.
Utinā freq̄uēter hac morte cadā. vt laq̄os
mortis euadā. nec sentiā luxurie mortifera
blandimēta. nec ire auaricie vel impatien/
tie stimulos. molestias solicitudinū ꝛ cura
rū ¶ Talis vt opinor defectio/anglice pu
ritatis ē. mūdi delectatōibꝰ. corpm silitudi
nibus nō inuolui. Sꝫ hoc plane facit for/
tis vt mors dilectio. q: sicut aiam mors a
corpe. sic aīm dilectio separat a mūdi vanita
te. imo ꝛ qn̄q̄ ab ipo corpe. ¶ Legisse me
mini me/de quadā muliere deuota. q̄ fmo
nē sup transformatione mētis in deū p di/
lectiōem die pētecost. audiēs concutiebaꝛ
Primo gemitibꝰ inenarrabilibꝰ: suspirijs
atq̄ singultibꝰ q̄ dū culpareꝛ ꝛ pulsibꝰ clan
culis phibereꝛa circūstantibꝰ/ne clamori/
bus suis turbaret audiētes. nec hipocrisiꝫ
ostentaret. tace fatua quiesce misera. Ipsa
cōpresso spū velut mustū sine spiraclo qđ
lagūculas nouas dirūpit. nō valens pleni
tudinē amplius feruidi spūs intra se cape/
re. diruptis venis ꝛ neruis expirauit. Btā
p meam fidē. sic eni pie credere fas mihi est
Btā martir amoris/effecta. q̄ iā canere po/
terat nedū illud amore langueo. philocap/
ta sum: amo p amorē Uulnerata charitate
ego sum. sed ꝛ amore mortua. mortua mi/
hi. ꝛ amato viua ¶ Rursus defectiōem p̄/
dictā seq̄tur aut cōcomitatur absorptio q̄/
dam/simplificās ꝛ vniēs cuꝫ deo. atq̄ suo
mō mentē deificās. qn̄ pditis nr̄is alterita
tibꝰ ꝯcupiscētijs/curisq̄ cōclusis ꝛ supmū
dane explicatis. in diuinū monadē cōgrega
mur. ait diuinꝰ dionisiꝰ. Cōformiter ad il/
lud eruditoris sui pauli. mortui estis. ꝛ vi/
ta vr̄a abscōdita est cū xpo in deo. Hec est
pax q̄ excupat oēm sensum. pax quā mūdus
dare nō pōt. q: in mūdo pssurā. in me pacē
hēbitis. ait xpus. Gira regira in ventrē. in
latus. in dorsum. nō alibi pacē inuenies. n̄
alibi societatē. Exēplū est alexander cui to
tus orbis nō satietatē sed ardētiorē dn̄atō
nis libidinē instillauit. nec erat totus orb
illi nisi puulus bolus. Sic in auaris. sic i
voluptuosis intellige. q̄ de siliq̄s porcoruꝫ
q̄rūt nec pn̄t satiari. Nonne rabida fames
qn̄ nec saturaꝛ oculus visu/nec auris audi
tu: Solus spūs dn̄i est q̄ replet in bōis de
siderīū nr̄m. q̄ adipe frumēti satiat nos. q̄
dat manna absconditū q̄ ꝓpha pastus eru/
cтat. Quāꝫ magna multitudo dulcedinis
tue dn̄e. quā abscōdisti timētibꝰ te. ¶ Hic
est calculus filiorꝝ dei habēs nomē scriptū
qđ nēo nouit nisi q̄ accipit. Hic in diuinā
caliginē instar moisi vocaꝛ spūs. Hic in si
bilo aure tenuis sentiꝛ dn̄s. Hic in thala/
mo dormit ꝛ req̄escit salomon pacificus. ꝛ
beniamin adolescētulus in mētis excessu.
Hic gustatur fauus mellis. fauus ꝓpter il/
luminatiōem intellectus. mel ꝓpter dulco/

rationem affectus. Hic moiſes miſtic⁹ du-
cit gregem viriũ ſuarũ/in interiora deſerti
Hic ſedet ſolitarius et leuat ſe ſupra ſe vbi
dñs loquit̃ ad cor eius. Hic dicit petr⁹ bo
nũ eſt nos hic eſſe. Et philippus ſufficit. ⁊
Maria magdalena. Uidi dñm ⁊ hec dixit
mihi. Hic introducit̃ aĩa in cellã vinariam
vbi bibit ebriam ſobrietatẽ ſpũs. vbi ſuſpi
rabũda epithalamiũ canẽs verba dimidi-
at dilectus meus mihi ait ⁊ ego illi. ego dor
mio ⁊ cor meũ vigilat. Hic obteſtatur dile
ctus de dilecta. Adiuro vos filie hieruſalẽ
ne ſuſcitetis vel euigilare faciat; dilectã do
nec ipa velit. Uult aũt dum pondus amo-
roſum ſpũalis horologiĩ/cadit/⁊ mentẽ ꝑ-
cutit/vocans ⁊ inſonans ad opus actiue ꝑ
dilectione ꝓximoꝫ. ꝑ quo ſit hec tertia ⁊ vl
tima conſideratio.

a Tertia conſidera-
tio. ¶ Spũs dñi/dũ repleuit hoĩem inco
lam orbis terrarũ ꝑ plenitudinẽ redũdan-
tie/cõſtituit ipm fortẽ ⁊ expeditũ ad opera
vite exterioris ⁊ actiue. ¶ Uidim⁹ hoc in
Maria q̃ poſt ſuſceptã grẽ plenitudinem
in xp̄i cõceptione. ꝓtinus iuit in montana
cũ feſtinatõe. miſtratura Elizabeth cogna
te ſue. ¶ Retundit̃ hoc exẽplo arrogãs be-
gardoꝫ ſtulticia. que in talẽ ſe libertatẽ ſpi
ritus ex cõtemplatiõne mentiunt̃ aſcendiſ-
ſe. vt nõ amplius teneant̃ diuinis obſequi
ꝓceptis tanq̃ ſeruilib᷒. Quo cõtra ẽ illud
xp̄i. Si diligitis me/mãdata mea ſeruate.
Et ꝑfecto tanto eſſe humilior atq̃ ad ſuiẽ
dũ ꝓmptior quiſq̃ d; ex munere q̃to ſe ob
ligatiorẽ eſſe ↄſpicit in reddẽda rõe. ¶ Nã
cũ plenitudo legis ſit dilectio/ ſignũ ꝟo di
lectiõis ſit exhibitio opis. q̃ nõ diligit ꝓe
ximũ/quõ legẽ ipleuit. Proximũ attẽdi-
te nõ viciũ nõ errorẽ ſuũ. q2 q̃ diligit iniq̃-
tatẽ odit aĩam opant; cã. ¶ Ceterũ legim⁹
moiſen poſtq̃ locutus fuerat ei dñs in mõ
tis caligine/q̃ ad ppl'i tumltuãtis regionẽ
deſcẽdebat tabulas leg; ferẽs. ⁊ ex ↄtẽplati
onis interioris redũdãtia. facies eius radi
oſa cornutaq̃ videbat̃. Etenĩ ſicut lãpas
ex lũine. ſic corpus totũ ex interna cõtẽpla
tione luceſcit pulcrificat̃ ⁊ niteſcit. Hic vul
tus hinc oculi hinc tota corpis cõpoſitõ di
uinũ aliq̃d ſobriũ. modeſtũ. ſerenũ ⁊ deco-
rũ p ſe ferunt/ſed velãt faciẽ hanc hũiles di
cẽtes. Secretũ meũ mihi. ſecre. me. mi.

Legim⁹ apl'm poſtq̃ rapt⁹ in tertiũ celum
audiuerat archana verba que nõ licent ho
mini loq̃. poſtq̃ inſuꝑ mente exceſſerat do
et dixerat. Nra cõuerſatio in celis eſt. hinc
talis ⁊ tãtus regredit̃ ad diſponẽda cubl'ia
maritoꝫ. ad verbera. ad tumult⁹. ad vincu
la. Ubi q̃d amplius miremur neſcio. vl' ſb
limitatẽ in cõtẽplatiõe. vel humilitatẽ in
actione. vbi deũ quodãmõ ꝓpter deũ deſe-
rens. cupiebat anathema eſſe a xp̄o ꝓ ppl'o
ad xp̄m trahẽdo. ¶ Scripſit Chriſ. ſalu-
berrimũ de cõpũctione libꝝ. vbi regem da
uid mirat̃ ⁊ extollit ſupra modũ/qui tal' fu
erit in actione regiminis regni; cuꝫ aſſidui
tate cõpunctionis intime cuius voces. iſte
ſunt. Tota die cõtriſtatus ingrediebar. la-
uabo ꝑ ſingulas noctes lectũ meũ. Fuerũt
mihi lachrime mee panes die ac nocte. O
culi mei ſempꝫ ad dñm. et talia ſine numero
ꝑ pſalteriũ. Uerũ hoc ſibi ꝓſtabat ſpũs for
tis. quo cõfortari petebat dicẽs. Redde mi
hi leticiã ſalutaris tui ⁊c. Sequit̃ ꝑtinens
ad actiuã. Docebo iniquos vias tuas.
Uellem daret̃ h̃ ſpaciũ q̃ ſereniſſimũ rho- k
manoꝫ regẽ comparare liceret in hac laude
ipi dauid. Eũ nanq̃ labor incredibilis ac
tiue vite iugiter exercet. In quo nihilomi
nus ſpũm deuotiõis habitare compꝫ eſt
ꝑ collocutiões deuotas vſq̃ ad cõpunctio
nem lachrimoſam audientiũ. His oculis
vidi et ſenſi. ¶ Exultans nũc in ſpũ confi-
teor tibi pater. q̃ fideliter in actiõe laboran
ti q̃nq̃ pl⁹ intime ↄpũctiõis infũdis. quã
nõnullis in ocioſa vita/cõtẽplatõez hmõi
tota ſolicitudine induſtriaq̃ q̃rẽtib᷒. Ita
pr̃ qm̃ ſic bñplacitũ eſt añ te. Bñplacitũ
nõ meritũ vt nõ gloriet̃ ante te ſtulta ꝓſũm
ptio oĩs carnis. ſed qui gloriat̃ in te gloriet̃
¶ Inuenio ꝑterea deuoti Bern. deſideriũ
tale q̃ grãm ꝓdicatiõis ſeu miſtratiõis ſic i
alios effunderet. nõ vt canale qđ ꝓtin⁹ ſic-
cat̃ feces retinẽs. ſ; vt cõcha plena ſuꝑefflu
ens ſeu fons viu⁹ ꝑpetua vena ſcaturiens.
qui nec facile turbat̃. et turbat⁹ ꝓtin⁹ ad ni
torẽ ꝓſtinũ redit. Ad quid ita q̃rebat ſctũs
iſte. vt nimiꝝ actio contẽplatiõis grãm nõ
auferret. Hinc eſt eiuſdẽ ad frẽs documen
tũ q̃ in qualibet actiõe/meminerit illi⁹ ec-
cleſiaſtice cohortatiõis. Surſũ corda. cũ
tam veraciter q̃ frequẽter vtinã fieret rñſio
Habemus ad dñm. ¶ Quid q̃ Anthonius
poſt plenitudinem contemplationis in de
ſerto hauſte. ipe neq̃ ex occurſu freq̃nti frm

Neq̃ ex circũſtantibus turbis dum alexã/
driam qñq; veniſſet / aliquid turbationis
vel moleſtie ſentire ſe fatebatur. Hoc mira
tus eſt Hilario; ſed tãta tã q; radicata ſta/
bilitate anthonij mens immota manebat.
aut ſi mouebatur cõtinuo redibat in idip/
ſum. Datur exemplũ ſenſibile de acu nau/
tarũ/affecta p magnetem. que iugiter redit
ad poli ꝓſpectũ. ¶ Hãc ſtabilitatem con/
templationis in actione. ⁊ actionis in con
templatione. fuiſſe crediderim in btis gre/
go. bñdicto ⁊ ſiliis plurimis. Qď de ipſis
apl'is atq; diſcipulis hodierna die factum
nõ dubito. Porro de martiribꝰ Laurẽtio
Uincẽtio ⁊ talibꝰ: venerabilis Richardꝰ
ſentit eos in medijs ignibꝰ ad diuina ſuſpẽ
ſos feruẽtius q̃ fuerant in ꝓſpis. Hoc ſo/
nat illa vox Uincẽtij dũ vreꝛ corpus ma/
china candẽs. Ecce nũc in ſublime agor ⁊
oẽs principes tuos ſeculo altior o tyranne
deſpicio. Qď aũt in xp̃o patiente nõ fuerat
diſpanſatio fuit ꝓ nr̃a redemptiõe Alioqn
delectatio interior/corꝑeam oẽm abſorbu
iſſet triſticiam. ¶ Ruſus methaphiſican
do cũ theologia conſidero/ q; hec ſpũs dñi
ſupeffluẽs repletio ſtabilit aĩam in ſpũali
tate. eo q; a materialitate q̃ ſm Areſt. male/
ficiũ opaꝛ/ ipam magis ac magis purgat ⁊
elõgat. Hinc fit vt creſcẽte hmõi repletiõe
ſpũs dñi/ipa cupiditatis ſeruitus letifera/
vel eijciatur penitus ſicut in btis. vl' immi
nuta langueſcat vt in viatoribꝰ ꝑfectis. ¶
Supaddamus q; ſpũs dñi q̃s repleuerit.
dñõs facit. nõ q̃liũcũq; rerũ ſed oĩꝫ Omia
nr̃a ſunt inq̃t apl's. Nã q̃ ſpũ dei aguntꝛ/ hi
filij dei. hi liberi ſũt. qꝛ vbi ſpũs dñi/ibi li/
bertas. q; ſi filij liberiq; ſunt. heredes eos
eſſe ꝯñs eſt. heredes q̃dẽ dei. coheredes au
tem xp̃i. Xp̃m vero dñm eſſe oĩm/multipli
ci titulo q̃s ambigat: Ac ꝑinde q̃s neq; eũ
coheredibꝰ ſuis oĩa tribuere abũde ad fruẽ
dũ vel ad obſequiũ. Uox eſt apl'i. Scimꝰ
qm̃ diligẽtibꝰ deũ oĩa coopanꝛ in bonũ. et
ſic etiã oĩa aliena mala. Attendaꝛ rurſꝰ hoc
dominiũ ſup corpus ꝓpriũ. qď obedit ꝓm/
pte ſpũi ſic repleto. longe excellẽtius q̃ vi/
derat Areſto. cuius tñ hec eſt ſnĩa q; in vir
tuoſo oĩa cõſonant rõni. Datur ⁊ ipm do/
miniũ ſup exteriora in languoribꝰ curãdis
io ſubijciẽdis demonibꝰ ⁊ generaliter i mi/
rabilibꝰ faciẽdis put expedit. vel ꝑſone fa/
cienti. vel alijs ꝑ q̃bus fiunt. ſicut ordineꝫ
nature iã diximꝰ gr̃e ſubditũ eſſe. Qď ſi ita

ſenſiſſet Auicẽ. ponendo materiã exterio/
rem ſubditam eſſe rõnali aĩe / vbi fundare
nitatur magicã naturalẽ: tolerabiliꝰ dixiſſꝫ
ſed altera fuit intentio ſua. ¶ Colligimus
ex p̃miſſis q; ad moꝝ mutatiõem notabilẽ
in microcoſmo. ſcꝫ in hoĩbꝰ/ꝯñs eſt muta/
tiões in macrocoſmo hoc eſt in maiori mũ
do notabiles fieri. ſicut in diluuio. ſicut in
fulminatione pẽtapolis peccatricꝭ. ſicut in
horrendo ſcelere iudeoꝝ ꝑ nece xp̃i qñ ſol
obſcuratꝰ eſt. terra tremuit. petre ſciſſe ſũt.
Deniq; q̃d depcatio aſſidua motu ſuo poſ
ſit hoc et Jacobꝰ / ⁊ eloq̃a ſacra/⁊ miracu/
la crebra teſtanꝛ. Hodiernũ inter cetera mi
racula qď orantibꝰ apl'is patratum eſt.

At qui ſolicitat pro z

pter hec ⁊ p̃dicta nõnullos m'tiplex inq̃ſi
tiõis vel ſtudioſitas vel curioſitas. ¶ Pri
ma queſtio. ¶ Querũt aliq̃/cur mõ ſic oli
ſigna eos q̃ credũt nõ ſequũtur vt ſerpẽtes
tollant. vt linguis loquanꝛ nouis ⁊c. Rñ/
det Greg. in Omel'. euãgelij de aſcenſiõe. ⁊
apl's dicẽs. q; lingue ſunt in ſignũ/nõ fide/
libus ſed infidelibꝰ. ¶ Scďa qď. ¶ Que/
rũt qualis illa fuerit linguarũ varietas. an
diuerſis ſonis eadẽ lingua reſonabat Uel
an idẽ ſonus/ſe vario mõ intelligibilẽ red
diderit ſicut in audiẽtibꝰ erat varietas Ui
deꝛ ſcďm magis eſſe ꝓbabile. ¶ Tertia qď
¶ Amplius q̃rũt ſi donũ hoc linguaꝝ col
latũ eſt m'ieribꝰ et marie mr̃i Jeſu. ſedẽti/
bus ⁊ orantibꝰ in cenaculo cũ reliq̃s. Au/
get difficultatem dictuum apl'i. qui docere
mulierem nõ ꝑmittit ſed aliud eſt qď lex cõ
munis vetat. aliud qď priuilegiata ſeu pri
uata cõcedit Itaq; maria aploꝝ fuit apl'a
¶ Quarta qď ¶ Amplius q̃rũt. ſi in aploꝝ
rũ epl'is erat doni illius latens energia. vt
ꝓ legentiũ varietate/ſeſe darent intelligi lit
tere/ſic lingue. hoc nõ optuit. ¶ Quita qď
¶ Querũt amplius. an ſoli apl'i darẽt hoc
mõ viſibili ſpm̃ ſctm̃. ꝓbabile eſt q; ſic. q̃s/
uis Simõ magꝰ oppoſitũ putauerit dicẽs
date mihi hãc ptãtẽ. Et h̃ de ſimonia gran
dis poſſꝫ eſſe declaratio. ſꝫ ꝑgimꝰ ad termi/
num. ¶ Sexta qď. ¶ Querũt alij. ſi hodi t
erna die ſpũſſcti repletio ꝯfirmauit aploſ
nũc doctoriſatos ſic q; peccare nõ poſſent
vel errare. cũ de petro dicat paulꝰ q; rep̃hẽ/
ſibilis erat. qꝛ nõ recte ambulabat ad veri/
tatem euangelij. Sꝫ ꝯcedimꝰ rep̃heſibili/
tatẽ fuiſſe venialem nõ mortalẽ. ¶ vij. qď.

Sed cur hac die pentecoſtes potius q̃ꝫ al
tera datus eſt ſpūſſctūs: Ut ſcꝫ eius ignea
lex noua tunc daretur quando vetus dona
ta eſt. ¶ Octaua queſtio. ¶ Cur pceſſit re
pentinus ac vehemens ſonitus: Quī ſolꝫ
hoc ſpūs bonus facere ad humiliationem.
Malignus ex oppoſito blanditur ad arro
gantiā. ¶ Nona queſtio. ¶ Cur cū aplis
ꝛ diſcipulis cohabitabant mľieres. cum a
ſanctis pr̄ibus poſtmodū cohabitatio ta
lis culpata phibitaqꝫ eſt: Dentur nūc tľes in
gr̄a cōfirmati. cōcedeť ꝛ hmōi cohabitatio
Sed hec rara auis eſt in terris. ¶ .x. qō.
¶ Cetex quō diciť ſpūſſanctus docuiſſe di
ſcipulos oēm veritatē. cū hoc ſit appriatū
filij. cū pterea mľtas veritates philoſophā
tium neſciſſe videaoť. vt geometriam aſtro
nomiam: Rñdent doctores q ſcriptura ſa
cra p antonomaſiā diciť oīs veritas. In q̃
ſupba cōfunditur nōnulloꝝ garrulitas
¶ Undecima queſtio. ¶ Solicitat alios
inquiſitio de ſpūſctō Quoꝛ ꝛ qualib9 mōis
mittitur q̃b9 illabiť. ꝛ quō pcedit a pr̄e et fi
lio. ꝛ hic de ſciſmate grecoꝝ plurima Quō
remiſſionēꝫ peccatoꝝ facit ſpūſſctūs. Etſi
detur plenitudo ptātis eccleſiaſtice ſine ſpi
rituſctō gratificante ſeu ſine gratia gratum
faciēte. qm̄ hic grādis laqus hereticoꝝ vt
videm9 in hoc cōcilio. ¶ Duodecima qō
¶ Ruſus q̃ ꝛ q̃les ſunt irremiſſibľes i ſpi
ritūſctm̄ blaſphemie. ꝛ de diſtictōe donoꝝ
īter ſe a vtutib9 btitudib9 ꝛ fructib9 .xiij. qō
Itē p q̃ ſigna cognoſciť aduētus ſpūſſan
cti in mētem Quib9 inſup argumentis ſeu
regulis pbanť ſpūs ſi ex deo ſint ¶ .xiiij. qō
¶ Deniqꝫ ſi q̃s poſſet ſcire certitudinaliť
de ſe vľ altero q hēat ſpm̄ſctm̄ cū videam9
hereticos pmptos ad moriēdū plus aliq̃n
q̃ꝫ fideles catholicos ꝛ vñ pcedit hoc: Ui
deť eni q̃nqꝫ in ipis hereticis gaudium ad
mortē. ſed auidū efferū plenū deſperatiōis
ꝛ interne cōſolatiōis vacuū. In ipis vo ca
tholicis martirib9 gaudiū eſt charitate cō
ditū. humile. patiēs benignū. plenū ſpeat
qꝫ fiducia. interi9 ſuauiter conſolante.
¶ Talia magis ꝛ magis occurrebāt ſpecu
latiue tractādā. ſed aliud tps ꝛ aliū locū ex
poſtulāt Ipa tetigiſſe ſatis fuerit. ¶ Fini
amus tādē in oꝛōe ꝛ aduētū ſpūſſcti in nos
depcātes dicam9 eidē. Ueni ſctē ſpūs. qm̄
in die bona venim9 ad te. reple tuoꝝ corda
fideliū. ꝛ tui amoris in eis ignē accēde. q̃m
ignē miſit dñs in terrā ꝛ voluit vehemēter
accēdi. vt celeſtib9 deſiderijs accēſi. fontem
vite ſitiamus ꝛ ad ipm veniam9. pſtāte eo
qui eſt benedictus in ſecula. Amen.
¶ Quī dies pentecoſtes dies eſt iubileus
gratie remiſſionis ꝛ indulgētie. rōabiliter
indulgētias nūciari ſolitas denuncio.
¶ Explicit ſermo factus corā cōcilio con
ſtantieñ. p dñm Cācellariū piſien. In die
ſctō pētē. vij. Iulij: Anno dñi. M. cccc.xvi

Incipit tractatus

putilis ꝛ valde notabilis eiuſdeꝫ magiſtri
Ioh. de gerſon de pniīb9 dñi Ieſu verbis

Uenite ad me oēs qui labora
tis ꝛ onerati eſtis ꝛ reliqua
Salutare nobis eſt frēs cha
riſſimi cū omni veneratione
pdicare cū nulla tñ poſſimus
rōne ↄprehēdere magnū hoc pietatꝭ ſacra
mentū qō manifeſtū ē in carne ꝛ apparuit
in mūdo q vicꝫ ih̄s xpus venit in hūc mū
dū pctōres ſaluos facere ꝛ q̃rere qō pierat.
Uenit aūt non qualis erat a principio cre
ator ꝛ iudex omniuꝫ ſeculoꝝ. ſed q̃lis nob
cōgruebat. ſicut ſpecioſus forma pre filijs
hoim. ita copioſus ꝛ diues in mīa. ſup om
nes qui inuocant illum. Uenit tanq̃ꝫ ſal
uator p pditis. redēptor p captiuis. rex p
militib9. dñs p ſeruis. diues p paupib9. me
dicus p egrotis. vbi ſicut nullū ab infirmi
tate liberū inuenit. ita p ſaluatiōe oim ad
uenit. Uenit flos floꝝ dux moꝝ. venit ve
na. fons pietatis ꝛ gratie. patēs domui Ja
cob in abſolutiōem pctōꝝ ꝛ menſtruate.
Uenit tanq̃ꝫ doctor bon9. magiſter pi9. pdi
cator veritatis ꝛ mie. mitis ꝛ humilis cor
de. Uenit de ſolio maieſtatis de ſinu dī pa
tris. ꝛ qō ibi hauſerat de fonte pietatis h
eructauit nobis ¶ Et q̃d hoc eē potuit ni
ſi charitas: Ipa eſt q̃ ſola cōmouit viſcera
mie dei noſtri q̃ mitteret nob liberatorem
ꝛ ppugnatorē qui liberaret nos de ſeruitu
te diaboli q̃ oppſſi eram9. Teſtať h aplus
vbi ait. Propter nimiā charitatē ſuā q̃ di
lexit nos deus pater filiū ſuū miſit. Iteꝫ p
prio filio ſuo nō pepcit. Hac charitate ſua
vrgēte dei fili9 venit de celo. hac vrgēte ſu
ſpēdi ſe pmiſit in ligno. Hac vrgēte deſcen
dit vt ſuos educeret q̃ captiui tenebantur i
inferno. ¶ Hanc ipſe et verbo docuit. et
exēplo cōfirmauit. et pprij ſanguinis effuſi
one ſiguit Hāc ſignificauit ꝛ loco. Uerbo